

ERDÉLYI HIRADÓ.

Országgyűlés tekintetéből folyó évi majus 15-től december végéig rendkívüli előfizetést nyitunk.

Előfizetési díj az irt időre, postán hetenkint négyszer küldve nyolcz- kétszer küldve pedig hét rft 30 kr. p. p.

Aprilis elejétől való számokkal már nem szolgálhatván, hasonló nehézség kikerülése végett siető megrendeléseket kérünk.

Szerk.

Tartalom. Követválasztás. Nyilatkozat. Viszhang. Kolozsvár maj. 17. Mi njság kir. földön. Udvarhelyszék közgyűlése. Hírfűzér Külföld. Hirdetm.

KÖVETVALASZTÁS. Erzsébetváros: Kárácsóni János és Másvilági István. Utasításuk: unio 's az ezzel kapcsolatban álló tárgyak.

A' sepsi-szentgyörgyi egyik követet hibáson irtuk Donáth Károlynak, Gyárfás Károly helyett.

Nyilatkozat. Méltatlanságnál egyebet nem költethet fel bennünk a' szász burocratiának azon újabb ármánya, miszerint azt terjeszti, hogy a' szász nemzet követeinek személye a' leendő országgyűlés alatt városunkban nem lenne bátorságban. Mi e' vádat alaptalan gyanúsításnak, 's polgári becsületünk megfertőztetésére irányzott rogalomnak nyilvánítjuk.

Uraim, mi egy alkotmányos ország polgárai vagyunk a' Salvus Conductust értjük, 's midőn köztünk a' béke és rend biztosítására fogunk fegyvert, nem csak ezt, hanem alkotmányos országunk jogait sem engedjük városunkban senki által megsértetni. Kolozsvárt majus 15-kén 1848.

a' kolozsvári nemzeti polgári őrsereg tizenhárom századja.

Viszhang székelyhonból az Erd. Hiradó 353-ik számában közölt vezércikkre.

Miután a' magyarhoni, már elosztott országgyűlés által az egyesülés iránt alkotott törvényzikket felséges királyunk megerősítette, hiszszük, hogy az események sürgetéséhez mérve későcskére halasztott erdélyi országgyűlés által ugyan e' tárgyban hozandó törvényzikket is késedelem nélkül megerősítendő, 's így az egyesült hazára üdvözölőg munkálendő magyar ministerium, melynek a' legnagyobb bizodalmat ezennel megszavazzuk, alkotmányos kormányzása alá átme gyünk. Látván és értvén a' közgyűlésekben és hírlapokban nyilvánult közkivánatot az unio iránt, csak az ohajtásunk, hogy az egyesülés minden leopoldi kötlevel forma hozzásas egyezkedés nélkül, lehető legkevesebb vitatkozás mellett, mentől hamarabb essék meg 's hogy az országgyűlés kezdetétől legtovább egy pár hét alatt teljesen végre is hajtassék. Ez ohajtásunk nem valamely ábrándos szeszély szüleménye; fontos okai vannak.

Az aprilis 11-kén tartott háromszéki közgyűlést megelőzött nemzeti tanácskozományokban voltak petitionariusok, kik addig is, míg a' katonáskodó őszszes székelység terhei országgyűlésileg orvosoltatnának, részletes sérelmeket kívántak petítio utján megszüntetés végett felterjeszteni. Mi senkit gyanúsítani nem kívánunk, mert voltak a' petitionariusok között a' kérdésben forgó teher alatt nyugó egyének is; de még levén győződve arról, hogy palliativ orvoslás a' gyökerest sok időre eltaszítja, 's másfelől jelenlegi kormányzásunkban sem bizva, az indítványozott petitióknak ellene mondottunk. A' petítio mellőzésével a' tanácskozomány megállapodásai közgyűlésileg is helyben hagyattak, 's így a' feltétlen egyesülés ment határozatba. Mi tehát azért vivtunk, hogy az egyesülés mentől hamarabb essék meg, 's palliativ helyett a' katonáskodó

székely nemzet gyökeres és alkotmányos orvoslást nyerhessen lehető legrövidebb idő alatt; más szókkal: hogy a' nemzetet kásztokra osztó közfalak leomolván, mentől hamarabb, de alkotmányos intézkedés következtében élvezhessen az őszszes nemzet, rég ohajtott szabadságát. Azonban bennünk aggodalmat kelt az, ha az erdélyi országgyűlés az eddigi gyakorlat szerint hosszason nyulnék, mit némelyek már nyíltan jósolgatnak. Ha megtörténék, hogy az egyesülés végrehajtása előtt a' magyarhoni országgyűlés Budapesten őszszeülne, 's e' nemzetnek a' magyar ministeriumban 's az egyesült törvényhozásba vetett erős reménye meg hiúsulni látszanék, 's ekkor a' most zugba vonult bujtogatók előállván, a' felingerült kedélyeket túl kezdenék hajtani, az eddig vérfertőzettel álló átalakulás könnyen megszeplősítenék.

Erdélyben, Tarkótól Retyezátig, minden szívben, minden ajkon, még a' szász szomszédokat sem véve ki, csak a' köztök levő ugynevezett urakat, burocratákat, feltétlen egyesülés buzog és zeng. A' „feltétlen“ szó fogalmunk szerint azt teszi: mentől hamarabb. Valamint székelyhonban ben, ugy azon kívül is a' hozzásas késlekedés türelmet fáraszt; 's nem kell szem elől tévesztetni a' párisi Blanquit, mert hogy kis honunkban is fájdalom vannak Blanqui-féle szereplésre hajlandó emberek, sajnosan tapasztaljuk.

Azt is hiszszük és valljuk, hogy egyetlen egy magyar ministeri körlevél nagyobb megnyugtatóst fog eszközölni a' székely katonaságnál, mint az ezredi kormány kiküldött sugóinak személyes biztosai 's nyugtató körlevelei, melyek mind humanus hangon vannak ugyan írva, de már bizony többé nem képesek altatni.

Ne vegyék tehát az erdélyi országgyűlésre meghívott 's megjelenendő akár mily rendű és nemzetű tagok szerénytelen tolakodásnak ajánlatunkat: hagyjanak fel az országgyűlés nyújtására és az egyesülés késleltetésére szolgálható, nétalán czélba vett részletes feltételezgetésekkel, 's a' már fejtét feltartott 's szemét kinyitott misera plebs contribuent, és az alkotmányos rendezést ohajtvá váró katonáskodó és adozó székelyeket halogatásaikkal ne keserítsék el; legyenek, mint mi, teljes bizodalommal az elveikből eléggé ismeretes magyar ministerekhez és az egyesült országgyűléshez. Mi meg vagyunk győződve, hogy a' mit az egyesülés iránt hozott törvényzikkben ránk erdélyiekre nézve ő felsége sanctionált, azt az egyesülés után méltánylandóják, 's mert hiszen önök ott is megjelenhetvén, ott is elmondhatják mondandójokat, csak az istenért az erdélyi országgyűlésen ne részletezgesse nek.

Mi hiszünk az unioiban, e' földön polgárilag egyedül üdvözítőben, mentől hamarabb megszületését várjuk és forrón ohajjuk. Bizunk az erdélyi országgyűlés józanságában, hogy kellően felfogja hivatását. Mihez képest kérelmünk a' magyar ministeriumhoz: legyen készen az egyesülés orájára katonáskodási rendszerével az egész egyesült hazára nézve; legelső teendője levén megnyugtatóni a' könnyebbités után oly rég sovárgó nemzetet, 's

ne engedje, hogy ármányos izgatás által a' rend és fegy felforgattassék. Minket a' jelek aggodtatnak, 's mintegy felhiva érezzük magunkat a' sürgető teendőkért felszólalni. Mi hiszszük és valljuk azt is, hogy különös figyelemmel kell lenni mind kormányának, mind törvényhozásának arra, hogy a' robot megszüntetése és a' katonáskodás rendezése ha előbb nem, de egyszerre történjenek, minek okát feleslegesnek tartjuk fejtegetni. Adja a' népek Istene, hogy a' szívszakadva várt egyesülés még mielőtt remélnök megessék, 's a' várt gyümölcsöt minden szenvedőre mentől hamarabb teremje meg. S. Szentgyörgy maj. 9-én 1848. Több székely polgár nevében Demeter József, f. b. Nagy Ferencz, Kovács Gábor jegyző, Székely Károly, Daczó Gergely, Andrási Péter, Székely Gergely, Kovács Ferencz, Császár Lajos tanácsos, Berde Mózes, Barthos Zsigmond, Zsigmond Jakab, Zsigmond Lajos, Gyárfás József, Simon Elek, Székely László, Málnási Antal, Salatia József tanácsos, Gy. Beniz tanácsos, Batak András, Benkő Sámuel gy. k. Császár Mihály gy. k. Salati Mózes gy. k. Király József, Imreh István gy. k. Salatia Károly gy. k. Gyárfás Samu.

Kolozsvár maj. 17.

Másvári a' martiusi napok fiatal bajnoka Pestről, néhány száz ifjú társaival talán már utban van Kolozsvár felé. A' mint halljuk az itteni ifjúság részéről küldöttség menend eleibe a' Királyhágoig. A' küldöttség testvéreinknek nemzeti lobogót nyujtand át e' felirással: „Unio minden áron.“ Reméljük, hogy ez alkalommal magy.honi barátaink iránti rokonszenvedés nemcsak ifjúságunk fogja kimutatni, hanem a' korosabb polgártársaink is minden intézkedéseket megteendnek szives fogadásuk 'stb. iránt.

Némelyek nagyon helyesen arról gondolkodnak miként lehetne városunkban egy kört létesíteni, hol az országgyűlési ifjúság mintegy központosulna. Mi e' czelra legalkalmasabbnak Biasini vendéglőjét gondolnók. A' czim „Unio-csarnok“ lehetne.

E' napokban tartott nemzetőrségi gyűlés gr. Bethlen Domokos 200 p.frtnyi adományát nem fogadta el; sőt kimondta: hogy gróf urak sem személyére, sem pénzbeli készségére teljességgel nincs szüksége. Furcsa ez a' világ!.. Ugyanazon teremben, hol ama gróf néhány hó előtt büszke elbizottsággal hadonázott a' burocratia mellett és népjogok ellen.... most felette tör páleztát a' népvélemény. Az „Ellenőr“ című lap e' tényt ugy adja elő, hogy maga B. D. huzta vissza adományát.

Ugyan e' lap Grois G. Kolozsvár követével mindenképp leakarván mondatni, szavainak nagyobb súlyt adandó az ifjúságra hivatkozni; mintha ennek is forró ohajtása lenne Grois lemondása. Mi nem nézzük a' dolgot a' régítörvényes és törvénytelen formák szemüvegén és az ifjúságot fontos, tényező gyanánt tekintjük átalakulásunkban. De éppen ezért ohajjuk, hogy e' név „ifjúság“ személyes érdekekben ne használtassék fel.

Nekünk szerecsénk van az ifjúsággal némi érintkezésbe lenni, és ilyszerű kívánatot nem csak az őszszes ifjúságtól, hanem valamirevaló töredéktől is nyilvánítani nem hallot-

tunk. Grois hivatalos tettei felett ítéljen a közvélemény, az ifjúság úgy hiszszük magasabban fogja fel hivatását, semhgy ügyet személylyel cserélne föl.

Számos házak ablakaiból és födeleiről nemzeti zászlók lobognak, többnyire e' felirással: „unio.“ Reméljük, hogy a' hongyülés megnyitására alig lesz valamire való ház Kolozsvártt, melyet ily nemzeti díszjel ne ékesítsen.

X Balászfalváról már vettünk híreket. Szemtanuk állítják, hogy az oda sereglett nép száma 10—20,000-re mehet. A' tanácskozás folyó hó 15-ik estig legkisebb rendzavarás által sem volt háborítva; mely jellemét ha ekkora néptömeg közepette mindvégig megtarthatja, a' vezetők ügyes tapintatára fog mutatni. Egyébiránt pártok vannak, 's a' nép egy részében el van terjedve azon szerencsétlen eszme, mintha a' két magyar haza egyesülése az ausztriai monarchiától, vagy a' nép szerint, a' császártól elszakadást tenné. A' gyűlés eredményét nem tudjuk.

A' martiusi napokat Pesten a' Szabaságtérén állítandó emlék által szándék örökíteni. A' cél szent, ha vesznünk kell, hadd maradjon fenn egy darab kő, mely a' szabadság harcziban elvérzett magyar hímait jegyezze; ha győzelem követi küzdelmeinket, szolgáljon ijesztőrem gyanánt a' kényuralom valaha feltámadható doemonainak, kik e' nemzetet bilincsekbe verni megkísértenék és lelkesítse az utókort jogai és szabadsága védelmére. A' vállalkozó egyesület aláírásai ivvel minket is megkeresett; melyre tetszés szerinti adományokat szives készséggel elfogadunk.

Mi újság a' királyföldön?

X Magyarok, tul és innen a' Királyhágón! a' nagyszebeni szászok — tisztelet a' kivételeknek — majus 3-ka este Ausztriához hűség-contestatiojok alkalmával nemzetünket meggyalázzák, a' magyar szeplőtlen jellemére felségsértés bélyegét sütötték. Magyarok! ezt így hagyunk nem lehet, e' sértésért országos elégtelt kell kívánnunk....

Békére van szükség, mondják némely mérsekelt szászok. Helyesen. Mi is ohajtjuk; de ez nem lesz, mig önök hirlapvezetői, véleményirányzói Schmidt és Benigni lesznek. Mi voltunk az elsők, kik jobbnakat nyújtók önöknek, feledését ígérők a' multaknak. Nem lön elfogadva. Lapjaik némelyike folyvást megtartá ellenséges irányát, magyargyűlölő színét, gondosan kiböngészve az egész világ literaturájából, a' jelen zavaros körülmények közül mindazt, mivel boszszanthata, mi nevünket perczig bár béárnyolható. Nyíltan mondjuk: a' nemes szász atyafiaknak leghalálosabb tiz ellensége öszszesen annyit nem ártott mint magyargyűlölő barátok Benigni. Csapják el azért önök a' vén Metternich-creaturát a' Bote mellől 's higyjék el százszor könnyebb lesz egymást megértenünk; e' sima kígyó csak egyet sziszzen közénk mérges nyelvvel, 's már ez is elég, hogy valamenynyi magyar undorodással forduljon el a' kérdéstől, az alku tárgyától; ismét mondom ha egyességet kívánnak önök, csapják el hirlapjaik mellől, e' vén ördögöt. Békére van szükség, mondják önök. Ugy van. De a' mig önöknél közeledés helyett folyvást megtámadásokat, unio ellenes irányokat látunk, addig erről szó sem lehet. Hirlapi téren milyen az adja isten, olyannak kell lenni a' fogadj isten-nak. Ám békéljenek ki majd országgyűlésen a' pártok, ám tegyenek belátásuk szerint a' zöld asztal véleményezői. En üdvözleni fogom, 's ohajtom is lelkemből. De most még fegyver nyugvásnak helye nincs. En azért mindent, mi az unio, Erdély ez élet-kérdése ellen van, jöjen bár honnan, bár kitől, földezni, tehetségem szerint ostorozni ezután is meg nem szünöm. Mutassanak, azonban a' szebeni szász atyafiak követvén a' brassóiakat komoly akaratot ábrándjaiktól elválalásra, bizonyítsák bé, hogy minden lépéseik nem Frankfurt és Bécs felé gravitálnak, tettekkel győzzenek meg az iránt, hogy földünkön a' magyar korona a-

latt és velünk élvén, szabadságunknak nem ellenségei, hazánk javát 's a' magyar név dicsőségét öszintén ohajtsák, 's hirlapjaik legyenek ily szellemben szerkesztve, tolmácsoljanak ily hangulatot, 's én részemről fogadom, hogy tollam alól ez ohajtott kibékülést megzavaró egyetlen betű sem jövend ki.

Mig ez nem lesz, maradok az eddigi mellett. Lássuk tehát az említett demonstratio részleteit.

A' dolog folyama imez. A' szász bujtogatók, mintán nevünk, törvényeink, ministeriumunk gyűlöletessé tételére minden módot hijában követtek el, a' Donau-Zeitung és Benigni rágalom-tára után, azon ártatlan bűnünkért, mivel Ausztria adósságában részt venni nem akarunk, mivel katonáinkat — hazánk is veszélybe levén — Olaszhonból visszajöni sürgetjük, végre mivel a' magyar mellé az ausztr. cocardát fel nem tesszük, azt terjesztették el a' köznép 's jelenesen az oláhok között, mintha mi Ausztriától elválni, császárhoz hűtelenek lenni akarnánk. Adatok egész halmazával bizonyíthatom állítasomat. A' Bote egyik közelebbi számában a' balászfalvi előleges gyűlésről irván, azt jegyzi meg végül, hogy az oláhok hívek kívánnak lenni a' császárhoz. Püspök Säguna Szebenbe érkezésekor, a' nép észrevett ebeli aggodalmának lecsillapításául a' császár alatt maradásról biztosította, 's hűségre és csendes várakozásra hivta fel. Nem egy kamarai hivatalnokot azon kérdéssel szólították fel némely bécsi antiunio apostalok fekete-sárga cocarda viselésre: hát ön kitől veszi a' fizetést, (n. b. egy azt felelé hirtelenibe: hazántól, 's mi baja vele az urnak?) ön nem akar hű lenni a' császárhoz? Ezeket kívül számos paraszttal beszélünk, kik megvallák, hogy nekik a' szász urak azt mondják: ne bizzanak a' magyarokban, ne tartsanak velök, mert ök elpártoltak a' császártól. M.orgon revolutio van. Inkább velök, kik a' császár mellett vannak 's azt egy csepp vérig nem hagyják. 'sat. Legmeggyőzőbb bizonyítványa pedig ennek a' majus 3-ki színházi esemény. Bévégzőtven ugyan is sok mindenféle zászló kitűzés, lebe hoch, taps 'sat. után az előadás, egy Rannicher nevű ifju a' földszinen felállván, nyilván fenhangon mondott anathemat nemzetünkre, felségsértésnek nevezvén mindazokat, kik Ausztrián kívüli és így M. és Erdélyország közötti unioról gondolkoznak.

„Semmi más unio így szóla mint az erdélyi négy nemzeté!

„Semmi más unio, mint Ausztriához tartozó minden népeké!

„Semmi más unio, mint az ausztriai két fejű sas alatt!

„Felségsértés Ausztriához tartozó két országnak külön unioja!

És Rannicher ur szavait száz torok, kevés kivétellel az egész színházi közönség után menydörögte. „Ugy van — felségsértés!“

Halljátok véreink, Királyhágón tul és innen. Kik a' a' magyar három szint, melyet csak az imint mult országgyűlésen királyi szó és törvény teve M.ország/színéve, ti kik e' szint a' magyar és erdélyországi unio ohajtásának jelképül viselitek, és eképp két Ausztriához tartozó ország egygyesüléséről gondolkodtok, te, szeretett király a' magyarnak, ki az uniot már előre is megerősítetted, te dicsó sarja a' habsburgi háznak, kedves nádorunk, ti minister urak, kik az uniot tehetségökben álló minden módon elősegíteni ígérteket, ti M.ország törvényhozói, journalistái, ti m.orgi nép milliók, te Erdély nagy többsége, ti, Rannicher ur és a' szebeni színházi mívelt közönség kegyességéből 's itélete nyomán, egyről egyig felségsértők vagytok.....! Igen, maga felséges fejedelmünk is felségsértő, önmagát sértette meg; mert hiszen a' m.orgi unio törvényeinket Erdély belé egyezhetési jogát fentartván megerősítette.....

Agyafurt, szerencsétlen! Hogyan meré, ön

azt mondani a' magyarnak, kinek nemes jellemébe a' hűség vonását a' historia világ-hírű tettek nyomán örök betűkkel írta bé? Hogyan meré ön ezt mondani egy nemzetnek, melynek becsülete, szabadsága és királya mindenkor 's mindennél drágább vala? 'S önök, szebeni színházi mívelt közönség, hogyan engedék magokat vízre vitetni egy heve által elragadott ifju által? Hogyan nem átalak pellengérré állítani egy nemzetet, melynek vérén szerevve, királyától van adva a' föld, melyen önök laknak, 's mely ez oktan tettet kellően megtorolhatna.

Hej urak, politikai kiskorúságban levő, 's vajmi szűk szellem horizonu, tormába esett féreg urak, kik azt gondolják: nincs jobb étel a' tormánál, nincs nagyobb város, szebb polgári lét, dicsőbb nemzet, mint az önöké! Nyissák fel már valahára mint Marlio szász ifju írja mondja — nyárspolgári szemöket, 's lássák, hogy az éjnek vége, lássák, hogy megviradott. Térjenek már egyszer eszökre. Látják önök, Jellasicban már hijába biznak. A' bánatban csend van. A' bécsi szászok pedig az uniot nehezen gátolandják meg. (!!) Ne ingereljek önök ildomtalan tetteik által végképp maga és nemzetök ellen a' magyarokat. Hagyják el utopiájokat. Alkudjanak meg az idővel. Vagy tán még nem hiszik, hogy Metternich elszökött hogy a' Staatsrath feloszlott, hogy a' hajdan hatalmas Rosenfeld skárta kerekedett, hogy tehát évek óta oly hűn apolt terveik egy perc alatt dugába dülték, hogy a' bécs-udvari törvénytelen cancellaria megbukott, tehát az egykézre játszásnak, titkos mesterkedéseknek, magyar elnyomásnak, vesztegetésnek, bureaucrátiának 's despotismusnak ideje lejárt, 's eképp némely emberfejek mint juliusban a' tiszai potyka szárazra kerekedtek. Higyjék el önök, kérjük... Fordítsák szélnek a' köpenyeget, mig idő van, nehogy majd késő legyen....

Igen, na — szinte el is feledém, hogy elégtételekivánásra hívan fel nemzetemet. Mit, hogyan? Elégtélt egy tán elcsábított ifju szintoly gondolatlan mint tudatlansággal teljes szavaiért? egy felizgatott 's bureaucrátiája, czéh-rendszere, politikai és vallási izolaltsága, szóval ily értelembe szép jövője felett, méltán kétségbeesett színházi közönség átokkiáltásáért? Mentsen isten! Magasabban áll e' nemzet Európa közvéleménye előtt, semmint afféle Donau-Zeitung, Bote meg Rannicher-féle rágalmak naponta fényesebben felragyogó dicsőségének ártassanak.... Inkább bizony imádkozom szegényekért — ök korlátolt felfogásuk, egoismusok, sok szenvedélyeik miatt igazán nem tudják mit cselekesznek. Bocsásd is meg oh magyarok istene! vétkeiket, 's ha majd gondviselésed alá kerülnek a' jámborok, bánj velök szeliden, ne éreztesd bűneiknek súlyát. Nézd a' népet, melynek kebeléből valók, mely jó, munkás és szelid, 's mely emez örütségeket nem osztja, sőt felettök boszszankodik. Nézd azon számos jobbakat, kik az ily tulzókat saját ügyök legnagyobb elleneinek — 's méltán — tartják....

Ez az én boszum. Ez legyen elégtétel a' fenebbi botrányos jelenetért.

Még csak kettőt.

A' Volksfreund című lap szerkesztője is, az egyszeri okossal tartván, ki azt mondta, miszerint az embernek van szája, hogy beszéljen, jót vagy roszat, mindegy — 's úgy okoskodván, hogy hiszen tér van, írószer is van, kedv sem hibázik, tehát írnia kell: hova fog, 's leírva a' fenforgó demonstratiót 's a' fekete-sárga szín feltűzését, keményen megfenyegeti azokat, (brr! szintügy félek.) kik ez eljárást törvényellenesnek és korszerűtlennek mernék nevezni. Már én, habár megplágáz is mester uram, a' korszerűtlenség vádját bátran ki merem mondani rá. Az Auszriától elszakadni akarás vádját pedig mint rágalmat határozottan visszautasítva, csak annyit vagyok bátor pótlólag nyilvánítani, miszerint engedjék meg önök, hogy a' mint mi a' magyar három szinnek önök általi fel nem vételéből magyarság és a' magyar ki-

rály elleni gyűlölséget nem következtetünk, úgy önök is a fekete-sárga szín nem viseléséből ne méltóztassanak Auszriától elválást kibukstabilizálni; és kerjük, miszerint a mint mi önöknek rossz neven nem vesszük, hogy fejedelmünkben 's illetőleg királyunkban inkább az osztrák császárt, a' habsburgi vért szeretik és tisztelik, úgy mi annak felséges személyében inkább a' magyar királyt, a' legelső magyar embert szeretjük és tiszteljük!

Kormányzónkat is megrója szerk. ur! hogy az egyetem udvarlásakor magyar monarchia kifejezést merészelt (sic?) használni. Ilyetén szó! egy kormányzó szájából! A' szavak rögtön észrevehető — így szól ezen ur — a' dolgok állását! 's tudák mivel tartoznak az ausztriai háznak! Hej, hej uram! miért fog ön olyanhoz, mit nem ért. Ki a' magyar jus publicumnak avagy csak abczjét is tudja, e' szókán nem fog megjedni, annál kevésbé benne Auszriától elválási szándékot látni. Hát nem monarchia volt-e M.ország eleitől fogva? Hát nem mint ilyet kormányozták-e századokon át árpádi és választott királyaink? S hol a' törvény, mely ezt valaha annyival kevésbé habsburgi háztól való királyaink alatt megváltoztatta volna. Bővebb önfelvilágosításul olvassa meg ön szent István II. végzeménye I. cikkke bevezetését, ott kettőt találálанд ön

- 1) hogy a' szentkirály valóban magyar monarchiát alapított és kormányzott.
- 2) hogy ön közjogi kérdésekben szólani, egy gróf Telekit megbírálani nincs hivatalva.

Egyéb, a' tisztelt férfi elleni gyanúsításai a' német lapoknak jelesen, a' Bote 44. a' Transsylvania 36. számában, részint malitiosus elfacsarásai, részint igen gyermekes hetvenkedő élcei nem érdemelnek figyelmet.

Unio iránti újabb rokonszenvi nyilatkozatok: egyik magyar bajtársunkat a' napokban meghajgálták; egy másiknak nemzeti rózsáját fényes nappal, az utca közepén letépték; egy harmadiknak ablakát verték bé; a' kincstári lelkesebb ifjúság gyűlölet tárgya kezd lenni; sokan addig is, míg a' kincstár Kolozsvárra vitetnék, néhaláni kellemetlen özszeütökzések kikerülése végett, huzamosb idei szabadágot szándékoznak kérni. Részemről nem tudom, miért kellene a' kincstár Kolozsvárra szállítása iránt országgyűlési rendelkezésre várni. Kormányi rendeletnél fogva jött Szebenbe; a' hazai kormány szintily rendelettel, vissza is szállíthatja. Ki kell mondanom a' haza előtt: itt oly kényes állásban vannak kivált a' családok magyar hivatalnokok, miszerint nem tudják, melyik perczen fognak kellemetlenségeknek kitétetni!! Növeli e' kellemetlenséget az is, hogy szeretett kincstárnokunk egy idő óta távol van, 's mi úgy vagyunk nélküle, mint a' pásztor nélküli nyáj. Bár isten vagy őt hozná vissza körükbe, vagy minket vinne hozzá Kolozsvárra! *)

Pü-pök Ságuna szász ispán urali értekezéséről csak annyit tudok, hogy azóta ispán ur szokottnál gondolkodóbb és — egyébiránt a' főpp. nézete az oláh petitio tárgyra nézve, mint hallok ez: vox populi vox Dei. Helyes. Csak az a' kérdés: minő qualificatiokkal kell bírni a' népnek, melyről ez axioma hangzik. Nálunk bizonyára bizvástabb elfogadható egy Lemény, Ságuna, Baritz, Popászu, Móga, Fülé, Barnutz 'sat. mintsem az özszes oláh köznép véleménye. Mihez képest a' haza megvárja e' hazafiaktól, hogy minden erkölcsi erejüket 's befolyásukat a' mérlegbe vessék 's a' kérdéses petitiot úgy szerkeszszék, hogy az fejedelmünk M.ország és a' haza intelligens többségének o-hajtásával, az unio rögtön létesülésével ne ellenkezzék. Részemről kimondom, hogy én és véleményársaim a' beadandó petitiot az iménti férfiak vélemény kifolyásának is tekintendem. Várva várjuk tehát az eredményt.

*) Hát nem tudják önök, hogy a' derék kincstárnok nincs Kolozsvárt, hanem Bécsben a' hon javát munkálni? Szerk.

Uraim! az egyenesség a' legjobb politica — mondja a' tapasztalás. Papok, úgy fénylnek a' ti világosságtok, kogy látván a' nép, példát vegyen magának rólatok! és: áron is meg kell venni a' jó alkalmat — tanítja a' biblia. Ezeket lelkökre venni 's ily szellemben cselekedni önök mulaszthatlan kötelessége.

Hadi titoknok Glanz Bécsbe ment, mint a' rossz világ beszéli, azért, hogy az országgyűlés helyéül nagyobb biztosság tekintetéből Fejérvárt eszközölje ki. **) A' mint hallszik, az idevaló hadi főkörmány utasítást kapott felülről, hogy az uniot mindenképpen helyeselje. Azt is regilik, hogy a' csiki székelyek nem osztják a' háromszékiek hazafiságát 's a' régi katonai zsarnokság alatt tovább is készek megmaradni.

Püspök Ságunának maj. 11-én estve fátyllyal zenével tisztelkedett az oláh ifjúság. Barnucz volt tanár, és Puskás nevű jogász jelesen szónokoltak, mire a' püspök méltóságos hangon, velősen 's békítő varakozásra intő modorban felelt. Ő felségét, a' püspököt, a' nemzetek közti egyességet éltették. Éljenek.

Udvarhelyszék közgyűlése.

Majus 2-án az utczaszögleteken 's másutt a' házak oldalain sűrűn állott „Le az Ugronokkal. Vesszenek az Ugronok.“ 'S ekkor reggel a' nép seregelni kezdett bé a' gyűlésbe. Minden járás saját nemzeti lobogó alatt gyűlt bé iszonyu csapatokban. Némely járásból puszákkal fegyverkezve, másból nagy sereg lovasság. Az udvarhelyi nemzeti őrsereg sorba állott fegyveresen a' gyűlés helyén a' piacon. Soha e' piacon ily rémitő tömeg nem állott. Anynyi volt a' nemzeti lobogó, hogy számát sem tudta az ember. 'S miért ez ijesztő sokaságu gyűlés? tán végvonaglásai a' municipalis gyűléseknek ez alakban? tán mind követválasztani jöttek ezek? Vagy tán az Ugronok lebuktatására csődültek bé? Tán azon kiváltságos de nem nemes atyánkfiai ellen jöttek bé, kik, mióta apr. 3-án a' közgyűlés által tehermentelenekké tétettek, azóta gyűléseznek, fenyegetőznek, készülnek ő felségéhez és a' halálra, azaz készülnék megbuktatni e' közgyűlési határozatot? Biz én nem tudom! Elég az, hogy ennyit közgyűlésen még soha sem láttam. És e' nép nem volt kiváltságos; megjelentek itt a' jobbágyfaluk is tömegestől. Bethlen János, Pálfi János és Sebesi István lóháton állottak a' tömeg középpontján. Az elnök föltiszt a' székhez elébe tett asztalnál elnökölt, 's megnyitván az ülést, vagy már most „állást“, felolvastatá a' székhez küldött regalist az országgyűléséről, 's követekül a' Sebesi István felszólalására kikiáltatának Vesselényi Miklós, 's mivel ez már nem Udvarhelyszéknek, hanem Székvárosának követe, ifj. Bethlen János és Pálfi János. 'S mivel csak e' két név volt minden lobogóra felírva, 's mivel senki nevét nem hallók, csak ezeket, az elnök kimondá a' választás eredményét. E' rendkívüli időkben utasítást nem adunk, sőt meg sem eskettük; ők azonban becsületökre fogadják, hogy pályájukon a' hon boldogítását fogják tőlök kitelhetőleg előmozdítani. És mi ezzel, ismervé jellemőket, megelégedtünk. Követi irnokul hat ifju neveztetett ki, havankint 20 pft díjjal, melyet ki fognak róni a' székre. Ugron János sokalta ezt, azaz nem a' 20 pengőt, hanem a' hat irnokot, 's csak kettőt akart. Ezért rögtön kézemeléseli szavazás történt, 's a' nagy többség hatra szavazott, 's csak egy kis töredék nép emelte kezét kettő mellett, az indítványozó körében.

Ezeken átesvén, olvastak valami kormányzati intézvényeket, de a' község kevés figyelemre méltatá. Egy átirás keltett nagyobb figyelmet, és ez Felsőfejérnek azon levele, melyben a' korlátnokot lemondásra hívja föl. Riadó tetszéssel fogadtatott e' levél, 's mi már nem pártolhatjuk, mert késő, de ha késő nem

**) Tudták-e már ekkor hogy az országgyűlés kikiáltását jóváhagyó kir. leirat leérkezett? Szerk.

lett volna, mi is ezt készültünk tenni. Most tehát csak köszönő felírást fognak ő felségéhez küldeni azért, hogy azon urat hivatalától fölmentette. Vannak néhai ő nmlgának nálunk is hivei, kik, hogy nem tudtak neki a' székkel gratuláltatni, midőn korlátnokká lett, óvásképpen is tudtára akarták örömeiket adni. Ezen hitek hivatalaiktól, és a' szék ezen hivatalan hivatalosoktól ma vettek keserű 's illetőleg örvendetes búcsut. Az az mindjárt megmagyarázom hogyan. A' mult éjfélikor Ugron Lázár urat rábeszéltek jó emberei, hogy mondjon le, és ő egy sor írásával kijelentette, hogy ezennel le is mond. Ez mint tény a' gyűlés előtt elmondatván, Horváth János kikiáltatott helyébe, 's a' tömeg a' lemondót ezerszeres „vesszen“-nel élteté. Ugron Gáspár ur nem csak lemondott, sőt egész becsülettel, 's mint látszott könnyü elszánttsággal irt leveléből, a' pénztár kulcsát is béküldé, 's a' gyűlés Török Ferenczet kiáltá ki ugyan pénztárnoknak, de az irt ur ellen semmi kifakadás, semmi lármá nem történt.

És már elérkeztem oda, mit legelől emlegeték, az általános tisztújításra. Tisztújításról, vagy jobban mondva nem-újításról határozatunk van a' mult közgyűlésről; most sem a' körlevélben, sem hírből nem volt erről emlékezet, 's csupán a' fenemlített két lemondó volt az, kit ez idők szerint a' közvélemény mulhatlanul ki akart cserélni. 'S ime megkezdí Ugron János lemondásával helyettesített alkirálybíró Sebesi István a' lemondást; nem fogadtatik el. Pálfi Elek királybíró folytatja; nem fogadtatik el. Jakab Lajos főjegyző detto. Szombathalvi József 's Kovács Elek aljegyzők detto; egyé sem fogadtatik el. Egy törvényszéki táblabíró mindnyája nevében lemond; 's e' sem fogadtatik el. 'S itt a' gyűlésben csend lesz, mintha a' lemondások folytatását várnák. Kéves perc után Keller egy dullo nevében lemond, de nem fogadják el; hanem pénztárnokká lett Török Ferencz helyébe fölszólítják választani a' farczádi járást, 's ez adóíróját Ferenczi Mózeszt kikiáltá. Igaz, hogy ez állomás catholicust illeltet volna a' régi stylus szerint, már akár volt képes, akár nem; de ennek jó részt lejárt ideje, 's most alig vettük tekintetbe is. Alólirt adóíró is megkezdé lemondását, de kikiáltatván, mégis tovább folytatá, mert a' mult közgyűlési közteherviselési határozat, istennek hála, éppen azon jogaitól fosztá meg, melyek eddig is a' népet, a' községek népet illeték volna. 'S mi marad meg kötelességeinkből drága kedves collega urak? Felelet az, hogy az adó kiróvásába vezessük bé azon falukat, melyek nem arra valók, hogy magokra ezt megtehessek; de csak is azokat. 'S mondjuk meg a' faluknak, hogy ezután már nekik kell adóíróknak lenni, 's ők tudni fogják, mi ebből a' haszon. Lemondott a' szegények ügyvéde is, de megmarasztatott. A' közügyvéd pedig nem mondván le, a' gyűlés mondott le róla, 's Bányait kiáltá helyébe. És ime restaurálunk, restaurálunk kellett oly rögtön, hogy meg sem gondolkozhatánk, mert tisztelet, becsület, köztöttünk bizony még lettek volna kifelejteni való; de nem hiában nem minden mondott le, 's nem mindenik jutott vagy akart eszünkbe jutni. És ha már restauráltunk, illő, hogy azok, kik az elrendezés jogát a' széktől eldisputálták, de e' bitorolt joggal kárhözatosan visszaéltek és élnek ma is, a' menynyiben a' régi elrendezésen nem módosítanak, illő, mondom, hogy e' részben most már igazat tegyenek. 'S ha most sem tesznek, ööknek nem való a' gyeplő. Rég boszantanak öök sokakat a' járásonkinti elrendezéssel, 's terhelik a' népet; de gondolják meg azt, hogy az igazságnak nálunk is kátyujába kell bicaczeni, 's a' bűn büntetlen nem maradhat. Én öököt az igazság nevében ezennel bévadolom a' közvéleménynek.

A' mult közgyűlés meghatározta ugyan, hogy minden ember adót fizessen, de az eredménye az, hogy senki sem fizet, mert a'

kiróvásról nincs semmi rendelkezés, most tehát intézkedett arról is a gyűlés. De intézkedett arról is, nehogy a pénztárnokok addig pénzt vigyenek Szébenbe, míg az országgyűlés vagy pénzügyminister minden köztárgyról nem rendelkezik, nehogy ki tudja hová legyen onnan. Azonban a' kello kiadásokat az illetéktől utalványok mellett nem tagadta meg. Lám hogyan féltjük, mihelyt részünk van benne!

Szegednek is volt egy átirása hozzánk, melynek felolvasása után alkalmat vevünk kijelenteni aggodalmas botránkozásunkat a' fellett, hogy a' dicső olasz nemzet ellen példátlan vadsággal dühöngő Radezki és comp. a' magyar név becsületét és vitézsége hírét gyáva kegyetlenségével sárba tapodja. Igen, mert csak a' gyáva tud kegyetlen lenni. Radezki kétszeresen gyilkos, mert saját nemzete becsületét és az olasz népet gyilkolja.

Egyéb határozat most nem jut eszembe.

Gálfi Mihály.

Hirfüzér. A' hir Lederernek vitt macskazenéről 's véres következményeiről, fájdalom valosult. A' dolgot pesti lapok így beszélik el. A' pesti fiatalság f. hó 10-kén este 10. óra felé, temérdek nép kíséretében Budára indult Lederernek macskazenét csinálni. Utjában senkit sem talált; ámde a' Lederer laka 's környéke elrejtett fegyveres katonákkal volt megrakva 's alig kezdődött meg a' demonstratio, azonnal trombitaszóra lovas és gyalog katonaság rohan elő mindenfelől a' fegyvertelen népre 's megkezdődik a' mészárlás a' nélkül, hogy a' nép előre csak egy szóval is fel lett volna szólítva önkéntes szétoszlásra. Ifjak, nők, gyermekek és öregek lettek az orgyilkolás áldozatává 's két ember meghalt. A' tömeg Pestre menekült. Itt „fegyverre!” kiáltás hallszott mindenfelől. Rá akartak rohanni fegyveresen Budára elégtételért. Nyárinak sikerült a' forrongó kedélyeket tetteles kitérésből megóvni. Más nap a' rendre ügyelő választmány ülést tartván bizottságot küldött a' nádorhoz Lederernek hivatalából letételét 's törvényszék elébe állítását, azon tiszteket, kik a' vérengzésbe befolytak, tisztségeiktől megfosztását 's őrizet alá vételét, végre a' katonaságnak az alkotmányra leendő fölesketését kérvén. A' nádor mindent megígért 's Zoltán János elnöklete alatt vegyes bizottság neveztetett a' gyilkos merény kinyomozására.

A' Mészáros hadügyministerhez küldött futár visszaérkezett megnyugtató tudósításokkal.

A' Preszb. Ztg. majus 8-i számában szóról szóra ezeket olvassuk. „Bécsből tudósítanak, mikép ő felsége Zágrábba bizottságot küldött, külügyministerük által ellenjegyzett parancsokkal, a' végett, hogy Jelasich bánt, közelebről kibocsátott lázító proclamatiojáért **elfogassa**, az ottani mozgalmakat kinyomozza 's azon esetben, ha a' dologba valamely reactionalis párt volna elegyedve, ezt honárulás vétkeért törvényszék elébe állítsa.“

Bécsben társulat alakult „osztrák patriotaegylet“ czim alatt, mely hosszu proclamatioiban rajzolva az osztrák pénzügy nyomasztó voltát, arra szólítja fel a' birodal-

lom 24 millió lakóit, hogy legalább 20 millió közülök fejenként egy pforinttal gyámolítsák a' kormányt, mert a' pénztárak üresek 's e' pillanatban 20 millió pftra van Ausztriának szüksége, hogy az olaszok elleni háborút folytathassa 's egyéb szükségeit is fidezhesse.

Szathmármegye három helységében, Retzegén, Csomaközön és Szaniszlón, a' husvét utáni napokban komoly csendzavarások történtek. Tagosított 's részint békerített majorságbirtokokokat prédáltak fel a' lázangó lakosok. Egy csapat lovas katonaság azonban csak hamar helyreállította a' rendet. A' főczinkosokat N. Károlyban börtönbe csukták, hová az ott hon maradtak közül közül valami 200-an béindultak ugyan éjnek idején foglyaik kiszabadítására, de a' károlyi nemzetország az egész serget fogolylyá tette, 's a' vezetőket letartóztatván, a' többi haza boesátotta.

Azon dobokamegyei helységek, melyek az urbéri szolgálatot felmondták volt, most már lecsendesítvük 's pontosan szolgálnak.

Dézs város polgárai a' derék Vér Farkast, ki betegsége miatt csak majus 8-kán érkezett vissza pozsonyi útjából, nagyszerű fáklyás zenével tisztelték meg. Arany szavakat intézett a' lelkes honfi üdvözlő polgártársaihoz; csak azt sajoáljuk, hogy közlendőnk tömerdeksege miatt nem adhatjuk.

Kemény Dén ezünk a' belügyministeriumban álladalmi titkárrá van kinevezve.

Ez a' főherceget külföldre utaztatták.

Zágrábban a' tanács és választó közönség elhatározta, hogy a' bánon kívül senkitől parancsot el nem fogad; 's István herceg teljes hatalmu kir. helytartóságának ellene mond. Ez maj. 1-én történt; még akkor nem volt kiadva ő felségének a' bánhoz intézett cabinet parancsa.

KÜLFÖLD.

Némethon. Frankfurt. Ámbár a' német orsz. gy. megnyílása maj. 18-ára halasztódott volt, mégis a' notabilis németek gyűlése (Vorparlament) által meghatározott időre majus 10 napjára Frankfurtba megérkeztek az országgyűlést megnyitották Schott mint legöregebbik tag elnöklete alatt. Ezen ülésben meghatározták fölszólítani a' megválasztottakat a' rögtöni megjelenésre, a' megjelenteket számba vétetni, maj. 4-kén ismét ülést tartani, 's ezt így folytatni míg a' gyűlés alakultságára szükséges szám kitelik.

A' frankhoni nagy nemzeti gyűlés is eddig foly, majus 4-kén megnyílandott. A' megnyílás programja következő: A' népképviselek maj. 4-kéni 1 órára megjelennek a' teremben, az ideiglenes kormány elnöke üdvözlő, a' legidősbiknek az elnöki széket átadja, a' hat legifjabbat a' jegyzőkönyv vitelével bizza meg. Ekkor a' gyűlés 18. osztályzatra szakad a' megyék betű rendje szerint 's mindenik osztályzat 50 követ választása hitelességét, (kivéven saját tagjai hitelességét) megvizsgálja. A' kétségkivülieket a' gyűlés elfogadja a' többi fölött határozása a' gyűlés rendezése utáni időre halasztja. Mikor 600 tag már megjelent fognak az elnök választásához, ha egyik kijelölt sem nyer 451 szavazatot, egygyel

többet az egésznek felénél, ismétlődik a' szavazás. A' megválasztott elnököt a' kormány elnöke bemutatja, ez az elnöki széket elfoglalja azután feláll 's azt mondja: „Népképviselek! az egy és oszthatlan köztársaság nevében a' nemzeti gyűlés constituálva van. Eljen a' köztársaság!“ Ekkor az ideiglenes kormány elnöke szót kér és előterjesztvén fel. 24-etől maj. 4-ig a' status helyzetét, a' nép kikiáltása által nyert hatalmat az egész kormány nevében a' népképviselek kezébe leteszi. . . . Egyenruháról is gondoskodtak. A' képviselők fognak hordani fekete frakkot és nadrágot, fejér mellényt, arany bojtos három színű selyem övedzöt 's a' bal gömbjukkbaa veres szalagot cum fascibus.

Posen. Az a' határozatlanság, mely a' berlini kormány lépteit Posenben vezeti, miszerint szájjal szabadabb mozgathatást, quasi függetlenséget ígér, azonban mégis a' régi rendszer és német elem akar uralkodni, a' poseni lengyeleket fegyver fogásra kényszerítette. Szájához tartani a' szabadság enyhítő kelyhét még sem engedni át; hallani a' warsoi rokonok nyögését 's segítségökre nem mehetni oly kinzó helyzet, melyet a' poseniek ki nem állhatván a' Schroda melletti kis vesztés dacára újra fegyvert ragadtak, 's Mikloslaw mellett a' poroszokat megkapdosták, kik vesztettek 15. embert, terhes sebet kapott 50. és 249-nek sem hire, sem nyoma.

Schleswig-Holstein. Wrangel porosz-német fővezér Jutland-ba, a' dan földre bément. Egy része a' megveretett dan seregnek Alsen szigetére vonulva kartácsokat hány a' keskeny tenger-szorosan át az öket szemmel tartó németekre. — Oroszország egy követe által fegyverszünetet akart kieszközölni, de kívánata visszautasított. A' dan király maga is apr. 29-kén hirnöke által 14. napi fegyverszünetet kért, de csak 24 orait nyert, reménye pedig a' béke iránt ugy lehet, ha Schleswigből kitakarodik, 's a' had költségét megfizeti.

Bajorország. A' Csehországban fejét fölemelt czech-slav elem ellen, mely az ottani németeket elnyomással, 's Némethont elszakadással fenyegeti, 50 főből álló bajor porosz, és sachsein hadak vannak indulóban, melyek szükség esetében be is fognának ütni.

Legújabb. Paris. A' nemz. gyűlés maj. 4-én 1 órakor valósággyal megnyílt, Audry de Puyraveau, legidősb tag elnöklete alatt. Az ideigl. kormány az invalidok házából hallszó 21 ágyuszó, 's mindeniknek az elyzeumi mezőkről megfelelő ágyuszók, a' kerületi városbírók, 13 nemzet-orségi legiok ezredesei 's alezredesei kíséretében megjelenvén a' teremben, „éljen a' köztársaság!“ kiáltással fogadtattak. Puyraveau: „A' gyűlés meg van nyitva.“ Az ideigl. kormány elnöke Dupont de l'Eure szót kér: (Folyt. holnap.)

Róma. A' pápa forma szerint hadat izent Auszriának.

H I R D E T É S E K.

az Erd. Hiradó 366-ik számához majus 16-án 1848.

1) Most érkezett valóságos tiszta **EIO-paki viz** a' főkutból töltve kapható **Wolf testvérek** gyógyszer-tárában, nem különben idei hozatu **TÜRRI, KALSBADI, SZELTI, PULNAU-** és **MARIENBADI** gyógyvizek is. 3)

(2) Kolozsvárhoz kétórányi távra a' körödi határszélben levő mértai erdőben, igen jó minéműségű, 's luajdonságu 400, öl hantat tűzifa jelen majus 16-kán közárverés útján, a' többet ígérőknek, a' hely színű, készpénz fizetés mellett eladó. (1)

(2) Kolozsvárt egy tisztességes polgárházhoz, egy jó becsületes leány bévétetik házkörüli alkalmazás, és varrás végett, fizetes és ehéde a' befogadó asztalánál, ajánlatik; szállását szőlőnél vagy rokonánál tartandó. Bővebb

tudósítást a' NAGYPIPA című kereskedésbe találhatni

Ugyan ezen kereskedésbe található mindennemű kész fejérműkre, férfi és nők számára, figyelmeztetik minden, ki olyast mérsékelt áron és jól varva megszerezhetni kíván. (3)

Eladó Széna.

(1) Hídelvén a' fejérbajó című vendégfogadó hatamegett kezdődő Nagytűz elein 307 szám alatti háznál (3)